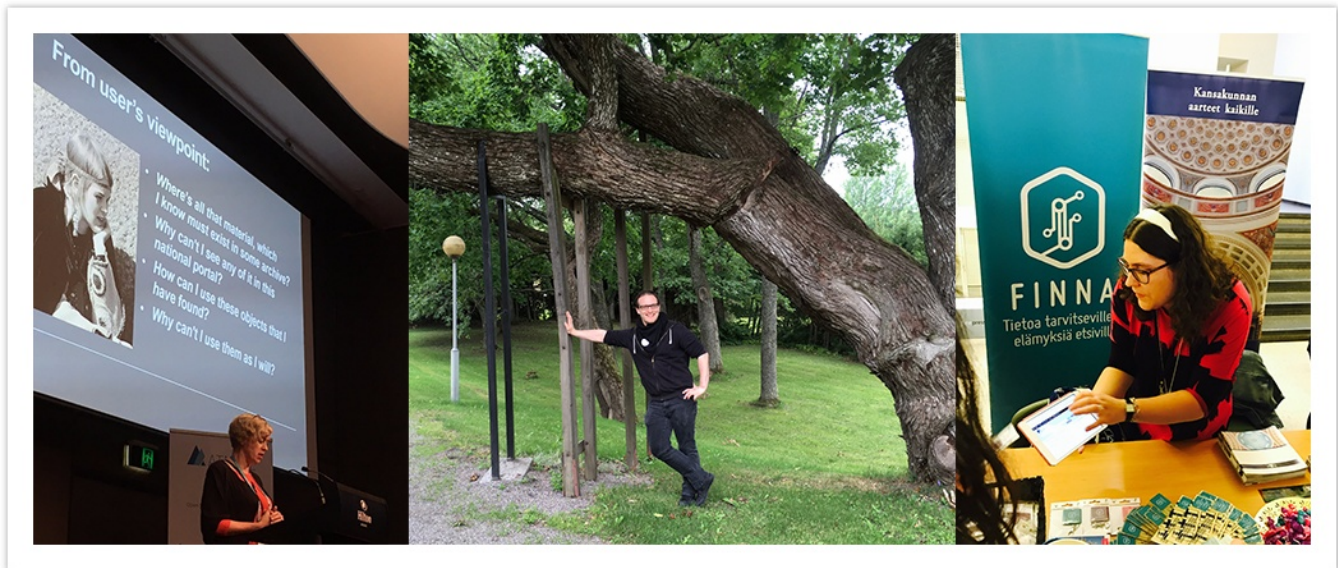


4-2017

Missä mennään ATT-, Finna-, Finto- ja Melinda-hankkeissa 4/2017



13.9.2017

Tästä Kansalliskirjaston tilannekatsauksesta saat uusimmat tiedot ATT-hankkeen, Finnan, Finton sekä Melindan kuulumisista.

Koulutuksia ja tapahtumia syksyllä 2017

- Missä mennään -webinaari 26.9.
 - Ohjelma ja linkki ilmoittautumislomakkeeseen tapahtuman [verkkosivulla](#).
 - Aiempien webinaarien videotallenteet ja esitystiedostot löytyvät [verkkosivuilta](#).
- Kirjastoverkkopäivät 24.-26.10. Ilmoittautuminen tapahtumaan on avattu. Linkki [lomakkeeseen](#) ja tapahtuman [ohjelmaan](#).

Finna
Finto
Melinda
ATT/Tajua

Finna



Finna on tiedonhakupalvelu, joka kokoaa yhteen aineistoja arkistoista, kirjastoista ja museoista.

Ajankohtaista mukana olevista organisaatioista

- Uudet näkymät ja aineistot:
 - Someron kaupunginkirjasto julkaisi aineistojaan [finna.fi:ssä](https://finna.fi/somero) ja omassa näkymässä somero.finna.fi
 - Heili-kirjastot julkaisi aineistojaan [finna.fi:ssä](https://finna.fi/heili) ja omassa näkymässä heili.finna.fi
 - Eduskunnan kirjasto julkaisi aineistojaan [finna.fi:ssä](https://finna.fi/eduskunta) ja omassa näkymässä eduskunnankirjasto.finna.fi
 - Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto julkaisi aineistojaan [finna.fi:ssä](https://finna.fi/mpkk) ja omassa näkymässä mpkk.finna.fi
 - Naantalin museo julkaisi aineistojaan [finna.fi:ssä](https://finna.fi/naantali).

Teknisen kehitystyön kuulumiset

- Finnan suorituskyky ja toimintavarmuus on parantunut huomattavasti vuoden alusta. Pieniä parannuksia tehdään jatkuvasti, viime aikoina on mm. tehty seuraavaa:
 - Http-kutsujen ja siirrettävän datan määrää on pyritty tiputtamaan.
 - Indeksien rakennetta on parannettu, sen valvontaa lisätty sekä otettu käyttöön työkaluja, joilla estetään sen ylikuormittuminen.
- Finnan ulkoasu uudistuu syksyn aikana.
 - Suunnitelmista ja alustavista aikatauluista foorumilla: <https://foorumi.kiwi.fi/t/finnan-ulkonako-uudistuu/>
 - Vaikutuksista organisaatioiden näkymiin keskustellaan lisää mm. Finnan sektoritapaamisissa 3.-6.10
- Uusia yleisten kirjastojen kirjastojärjestelmiä ollaan integroimassa Finnaan. Koha-, Abilitan Gemini- ja Mikromarc-integraatiota testataan yhdessä kirjastojen kanssa. Suunnitelmien mukaan Finna-verkkokirjastogon tuotantokäyttö näitä järjestelmiä käyttävien kirjastojen kanssa voisi alkaa tänä syksynä.
- Museoliiton [Museot.fi](https://museot.fi) ja Näyttelykalenteri-palveluiden taustalla olevaa museotietokantaa ollaan integroimassa Finnaan niin, että museoiden tietoja omista toimipisteistä, aineistoista, ym. saadaan Finnaan organisaatioiden esittelysivuille. Tavoitteena on, että integraatio saataisiin toimimaan tämän syksyn aikana.
- Teknisen kehitystyön etenemistä voi seurata [Keskustelufoorumilla](https://foorumi.kiwi.fi/t/finnan-ulkonako-uudistuu/).

Finna Street

- Finna Streetin tunnettavuutta kohotettiin elo-syyskuussa sosiaalisen median markkinointikampanjalla, jossa kolmen viikon ajan Facebookissa ja Instagramissa mainostettiin ostetuilla ja optimoiduilla mainoksilla Finna Street -hakua. Mainoskampanja onnistui tavoittamaan ja aktivoimaan ihmisiä, ajoi liikennettä Finna Street -sivulle ja lisäsi palvelun tunnettua kustannustehokkaalla tavalla. Maksetulla mainonnalla tavoitettiin Facebookissa ja Instagramissa yhteensä 128 876 ihmistä. Mainokset tavoittivat käyttäjiä tehokkaasti myös ilman mainosrahaa. Tämä kieli kohderyhmässä resonoinneista sisällöstä. Kampanjaa voidaan pitää kaikin puolin erittäin onnistuneena. Samalla Finna Streetistä kerättiin käyttäjiltä palautetta. Kokeile: <https://finna.fi/search/street>

Ryhmiä kokoukset

- Finnan konsortiorhythmi kokoontuu 13.9. Kokousten asialistat ja muistiot sekä tulevien kokousten vuosikello ja alustavat sisällöt löytyvät Finnan asiakaswikistä.

Henkilöstöuutisia

Kevään aikana Finnan projektitiimiin ovat liittyneet:

- Pasi Tiisanoja on aloittanut käytettävyyssuunnittelijana Finna-tehtävissä 5.6.
- Erika Kallinen aloitti palvelusuunnittelijana Finna-tehtävissä 31.7.

Tapahtumat ja koulutukset

Syksyn Finna-koulutuksia

- 21.9. [Finnan viestinnän- ja markkinoinnin työpaja](#), ilmoittaudu 15.9. mennessä
- 3.10. Finnan sektoritapaaminen, arkistot klo 13-15, ilmoittautuminen alkaa 18.9.
- 4.10. Finnan sektoritapaaminen, museot klo 13-15, ilmoittautuminen alkaa 18.9.
- 5.10. Finnan sektoritapaaminen, yleiset kirjastot klo 13-15, ilmoittautuminen alkaa 18.9.
- 6.10. Finnan sektoritapaaminen, korkeakoulukirjastot klo 10-12, ilmoittautuminen alkaa 18.9.
- 10.10. SFX-koulutus, klo 10-12, ilmoittautuminen alkaa 18.9.
- 23.11. Finnan peruskoulutus, ilmoittautuminen alkaa 7.11.
- 24.11. Finnan hallintaliittymän peruskoulutus, ilmoittautuminen alkaa 7.11.
- 29.11. Finnan hallintaliittymän syventävä koulutus, ilmoittautuminen alkaa 7.11.
- 8.12. Aineistotyötyöpaja

Lisätietoja

- Finnaa koskevat kysymykset, kommentit ja palaute sähköpostilla: [finna-posti \[AT\] helsinki.fi](mailto:finna-posti@helsinki.fi)
- Finnan kehittäminen ja arkinen yhteistyö [Finna-wikissä](#)
- Finna osana KDK-hanketta [KDK-verkkosivuilla](#)

Finna-tilannekatsauksen kokosivat kehittämispäällikkö Erkki Tolonen ja palvelusuunnittelija Susanna Eklund.



Finto on suomalainen palvelu sanastojen, ontologioiden ja luokitusten julkaisua ja käyttöä varten.

Ajankohtaista mukana olevista organisaatioista

- Yleinen suomalainen ontologia YSO on tulossa käyttöön kotimaisten tiedelehtien <http://journal.fi/> -palvelussa. Integraatio tehdään [Finto API:n](#) avulla.
- Taidekollektiivi [Liiketilan](#) uusin esitys [KAUT](#) pohjautuu osittain Finton ontologioihin. KAUT-demoesitys esitetään Kirjastoverkkopäivillä lokakuussa.

Teknisen kehitystyön kuulumiset (kehityskohteet, jatkuvat tehtävät - ajankohtaista, testisuunnitelmat)

- Finton taustalla toimivasta Skosmos-ohjelmistosta [julkaistiin uusi versio 1.9](#) toukokuussa. Näkyvimpiä parannuksia käyttäjien kannalta ovat parempi tuki mobiililaitteille sekä luokitusten notaatiokoodien mukainen käsitteiden järjestäminen. Versiota 1.10 valmistellaan syksyksi.

Sisältötyön kuulumiset

- Finto-palvelusta löytyy nyt ajantasaistettu [lääketieteellinen asiasanasto MeSH](#). Tämä koostamamme SKOS-muotoinen versio perustuu vuoden 2017 MeSHiin ja sisältää sekä suomen- että ruotsinkielisen käännöksen MeSHistä (FinMeSH 2017 & SweMeSH 2017). FinMeSH on alunperin Lääkäriseura Duodecimin tuottama, mutta nykyisin ylläpito tapahtuu Helsingin yliopiston Meilahden kampuskirjasto Terkossa. SweMeSHin on tuottanut Karolinska Institutet.
- [Terveystieteen ja hyvinvoinnin ontologia - TERO](#) on päivitetty. Päivityksessä on uusien käsitteiden lisäksi pyritty yhdenmukaistamaan ontologian rakennetta muiden KOKO-yhdistelmäontologiaan kuuluvien ontologioiden kaltaiseksi.
- [Julkishallinnon ontologia JUHO](#) on oltiin käännetty ruotsiksi ja englanniksi Finto-palvelun toimesta. Käännöstyö on valmistumassa vuoden loppuun mennessä. JUHOssa on tällä hetkellä 6 553 käsitettä.
- [Musiikin asiasanasto MUSA](#) yhdistetään [YSA](#)an syksyn 2017 aikana, jonka jälkeen MUSA poistuu käytöstä itsenäisenä sanastona. MUSAn termit siirtyvät YSA:n kautta myös osaksi YSO-ontologiaa. Ruotsinkieliset CILLA-termit liitetään osaksi Allärs-sanastoa. Uusia musiikkitermejä voi ehdottaa YSA:n ja YSO:n ehdotusjärjestelmällä, mutta niiden hyväksymisestä päättävät edelleen Luumu-ryhmän asiantuntijat yhteistyössä YSA:n ylläpidon kanssa. Palaute on tervetullutta ja kysymyksiä voi lähettää MUSAn palautelomakkeella: <http://finto.fi/musa/fi/feedback>
- [Lapponica](#)-asiasanasto on linkitetty Yleiseen suomalaiseen ontologiaan YSOon. Lisäksi Fintossa julkaistu Lapponica on nyt käytettävissä myös saamen kielellä (pohjoissaame).
- [YSO-paikkoja](#) on kesän aikana linkitetty [Wikidatan](#) paikkoihin. Yli kahdelle kolmasosalle paikoista löytyi vastine Wikidatasta ja loput tullaan lisäämään myöhemmin Wikidataan. YSO-paikat päivitetään nyt joka päivä Fintoon.
- YSO:n ja YSO-pohjaisten erikoisontologioiden kehityslinjauksia on työstetty ontologiakehittäjien työpajoissa. Päivitetyt linjaukset on luettavissa [Ontologioiden ja asiasanastojen asiakaswikistä](#).
- [Sisällönkuvailun asiantuntijaryhmä](#) ja [Finna](#) ovat julkaisseet suosituksensa YSOon käyttöönotosta kirjastojen sisällönkuvailussa. Suositukset ja tarkemmat tiedot YSO:n käyttöönotosta [Ontologioiden ja asiasanastojen asiakaswikistä](#).

Viimeisimmät ohjeet ja julkaisut

- Osma Suomisen ja Nina Hyvösen artikkeli "[From MARC silos to Linked Data silos?](#)" on julkaistu avoimesti saataville saksalaisessa o-bib-lehdessä. Artikkelissa käsitellään erilaisia tietomalleja, joita on käytetty bibliografisen tiedon julkaisuun linkitettyinä datana.

Ryhmien kokoukset

- Finto-projektin ohjausryhmä kokoontuu seuraavan kerran 19.9. Ohjausryhmä hyväksyi uudistetun Finto-palvelusopimuksen. Kokouksen pöytäkirjat tulevat luettavaksi [Finto-palvelun wikiin](#).

Tapahtumat ja koulutukset

- Finto on mukana [Kirjastoverkkopäivien](#) automaattista ja perinteistä sisällönkuvailua käsittelevässä työpajassa tiistaina 24.10.

Lisätietoja

- Voit lähettää Fintoa koskevat kysymykset, kommentit ja palautteen osoitteeseen [finto-posti \[AT\] helsinki.fi](mailto:finto-posti[at]helsinki.fi).
- [Projektin asiakaswiki](#)

Melinda



Melinda on kansallinen metatietovaranto, joka kokoaa kirjastoaineistojen kuvailevat metatiedot yhteen paikkaan.

Ajankohtaista mukana olevista organisaatioista

- Melindan asiakastukea kehitetään parhaillaan. Tuen saatavuutta ja viestintää tehostetaan.
- Aleph-järjestelmässä on kesän aikana ollut teknisestä kuormituksesta johtuvia lyhyitä katkoja. Järjestelmässä on suoritettu toimenpiteitä, jotka ennalta ehkäisevät vastaavia häiriöitä.
- Kartoitimme kevään aikana Melinda-kirjastojen e-aineistojen käsittelyyn liittyviä käytäntöjä ja haasteita. Kyselyn pohjalta valmistui kesäkuussa raportti, joka sisältää yhteenvedon ja analyysin vastauksista sekä suunnitelman kehittämistoimista.
- Jatkotoimenpiteenä käynnistimme eMelinda-kehitysohjelman ja kutsumme kaikki Melinda-kirjastot mukaan talkoisiin: Kuvaillaan kotimaiset e-aineistot kattavasti kansalliseen metatietovarantoon. Kaikki hyötyvät! Tutustu raporttiin ja eMelinda-kehitysohjelmaan [Melinda-wikissä](#).

Yleiset kirjastot:

- Kuopion kaupunginkirjaston käyttöönoton valmistelut ovat hyvässä vauhdissa. Kirjasto on aloittanut RDA-kuvailun omassa paikalliskannassaan. Melindan koeajot alkavat syyskuussa.
- RDA-kuvailuun siirtymisen yhteydessä Kuopiossa pilotoitiin uuden konseptin mukaista RDA-koulutusta, jota Melindaan mukaantulevat kirjastot voivat jatkossa saada.
- Liittyvät kirjastot voivat valita erilaisista mukaantulon malleista itselleen sopivan. Perinteisen aineistosiirot sisältävän liittymistavan lisäksi on tarjolla myös kevyempiä mahdollisuuksia. Lisätietoa löydät Melinda-wikistä.
- Voit tutustua Melindaan myös Kirjastoverkkopäivien **25.10.2017 rinnakkaisesityksessä**, joka käsittelee yleisten kirjastojen Melindaa. Kokemuksistaan kertovat muun muassa Vaski-kirjastot.

Teknisen kehitystyön kuulumiset

- Melindan bibliografiset tietueet ja Asterin nimitietokannan toimijakuvailetutietueet (auktoriteettitietueet) linkitetään toisiinsa Asteri-tunnisteiden perusteella. Ensimmäisessä vaiheessa linkkaus tehdään Fennica-tietueille. Tekninen toteutustyö on valmistunut kesällä. Migraatioajat, joissa itse linkitykset tuotetaan, ovat käynnissä ja valmistuvat alkusyksystä. Lisätietoa löydät [Melinda-wikistä](#).
- Tietokannan deduplikointiohjelmiston kehitystyötä on jatkettu.

Viimeisimmät ohjeet

- Päivitämme säännöllisesti Melindan toimintaohjetta, joka on Melindassa työskentelyn perusohje. Löydät ohjeen [Melinda-wikistä](#).

Ryhmiä kokoukset

- Tiedonhallinnan ohjausryhmä kokoontui 5.9.2017. Tutustu [kokouspöytäkirjoihin](#).
- Kuvailevan metatiedon asiantuntijaryhmä kokoontuu seuraavan kerran 20.9.2017. Tutustu [kokouspöytäkirjoihin](#).
- Metatietovarannon musiikkityöryhmä MusaMelinda kokoontui yhdessä Luumu-ryhmän kanssa 6.9.2017. Tutustu [kokouspöytäkirjoihin](#).
- Sisällönkuvaailun asiantuntijaryhmä kokoontuu 15.9.2017. Tutustu [kokouspöytäkirjoihin](#).

Henkilöstöuutisia

- Eeva-Riitta Peltonen on aloittanut Melinda-tehtävissä elokuussa. Hänen tehtävänsä liittyvät muun muassa yleisten kirjastojen mukaantulon koordinointiin ja viestintään.

Tapahtumat ja koulutukset

- Melinda on mukana Kirjastoverkkopäivillä 24.-26.10.2017. Lue lisää [täältä](#).
- Hyväksi havaitut Melindan talonmiehen tuokiot etäyhteyden välityksellä jatkuvat edelleen syksyllä. Ensimmäinen on 12.10.2017 ja toinen 30.11.2017. Molemmat klo 14-15. Keväällä tuokioita pidettiin kolme kertaa: 26.1., 30.3. ja 18.5.
- Melinda-Aleph peruskoulutusta uusille Aleph-kuvailijoille tai kertausta tarvitseville uudistetaan parhaillaan. Seuraava koulutuspäivä on 7.11.2017.
- Tilaisuuksien ja koulutusten materiaalit löydät [wikistä](#).

Lisätietoja

- Melindaa koskevat kysymykset, kommentit ja palaute sähköpostilla: [melinda-posti \[AT\] helsinki.fi](mailto:melinda-posti[at]helsinki.fi)
- [Melinda-wiki](#)

Melinda-tilannekatsauksen kokosi kehittämispäällikkö Minna Olkinuora-Tauru

ATT - Avoin tiede ja tutkimus

Tapahtumat ja koulutukset

Kiinnostavatko avoimen tieteen ajankohtaiset teemat? Järjestämme seuraavat tapahtumat ja täydennämme ohjelmaa sivulla <http://avointiede.fi/koulutusten-ohjelma>

Tulevat seminaarit

- Voit osallistua seminaareihin paikan päällä tai etäyhteydellä.
- **ATT-koulutus ja datanhallinnan osaaminen organisaatioissa 19.9.** klo 12.00-15.45 Helsingissä. Tilaisuus on tarkoitettu datanhallinnan tukipalveluiden ja avoimen tieteen koulutusten suunnitteluun ja toteutukseen osallistuville asiantuntijoille. Tavoitteena on tukea organisaatioita avoimen tieteen koulutuksen ja datatuen toteutuksessa sekä niiden järjestämisessä tarvittavan osaamisen tunnistamisessa. Tilaisuuden ohjelma ja ilmoittautuminen.
- **EU:n tietosuoja-asetus – tietosuojaalainsäädännön muutokset tutkimuksessa ja arkistoinnissa -seminaari 31.10.2017** klo 12.00-15.30 Helsingissä. Ohjelma ja ilmoittautuminen
- **Tietosuoja ja tutkittavan suostumus osallistua tutkimukseen -seminaari 1.11.2017** klo 10.00-15.00 Helsingissä. Ohjelma ja ilmoittautuminen
- Keväällä alkanut **avoimen tieteen webinaari-sarja** jatkuu syksyllä seuraavien teemojen merkeissä.
- Menneiden webinaarien ja tapahtumien materiaalit ja tallenteet löytyvät tältä sivulta.
- **14.9. klo 10 Tekninen metadata, tiedostomuodon valinta tutkimusdataalle:** toimivuus, käytettävyys, säilyvyys, kehittämisspäällikkö Esa-Pekka Keskitalo, Kansalliskirjasto, etäyhteyslinkki: <https://www.youtube.com/watch?v=ZB645keC8yQ>
- **14.9. klo 13 OA-neuvottelujen haasteet ja alustavia kokemuksia FinELibin sopimista oa-maksuista hybridilehdissä,** palvelupäällikkö Arja Tuulinieni, Kansalliskirjasto / FinELib, etäyhteyslinkki: <https://www.youtube.com/watch?v=OK5VRzCeph0>
- **Avoimen tieteen verkkokurssi** on täydentynyt englanninkielisillä osioilla.

Ota yhteyttä: [sari.raisanen \(at\) helsinki.fi](mailto:sari.raisanen@helsinki.fi) tai [att-koulutus \(at\) postit.csc.fi](mailto:att-koulutus@postit.csc.fi)

Tajua

Tajua-hanke edistää tieteen tuotosten avointa saatavuutta. Se on Avoin tiede ja tutkimus -hankkeen osahanke Kansalliskirjastossa.

Ajankohtaista projektissa

- Malli kotimaisten tiedejulkaisujen pitkäaikaissaatavuudesta valmisteilla.
- Yksi Tajua-projektin työkohteista on tehdä esitys siitä, miten kotimaisten tieteellisten julkaisujen säilymistä saatavilla voidaan varmistaa. Saatavuuden jatkuminen on epävarmaa esimerkiksi lehden lopettaessa toimintansa tai teknologiaratkaisujen muuttuessa. Verkkolehdet eivät säily kirjastojen kokoelmissa kuten painetut.
- Tajua-projektissa hahmotellaan konseptia, jossa tiedejulkaisut kerätään talteen ja avataan sovittavalla tavalla avoimeen käyttöön. Samalla on huolehdittava julkaisujen pitkäaikaissäilytyksestä eli siitä, että aineistot ovat aidosti tallessa teknologioiden vanhentumisesta ja muuttumisesta huolimatta. Palvelu suunnitellaan yhdessä tiedekustantajien kanssa. Tässä tärkeä yhteistyötaho on Journal.fi-palvelu, joka on osa Tieteellisten seurain valtuuskunnan julkaisupalveluja.
- Lisätietoja: kehittämisspäällikkö Esa-Pekka Keskitalo, esa-pekka.keskitalo@helsinki.fi, puh. +358 50 373 6205

Kotilava-hanke

Kotilava on Kansalliskirjaston ja Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) yhteinen projekti, jossa edistetään kotimaisten tiedelehtien avoimuutta. Se on osa opetus- ja kulttuuriministeriön [ATT-hanketta](#).

Lisätietoja

- [ATT-hanke](#)
- [TAJUA-hanke](#) / projektipäällikkö [esa-pekka.keskitalo \[AT\] helsinki.fi](mailto:esa-pekka.keskitalo@helsinki.fi)
- Avoimen tieteen koulutukseen liittyvissä asioissa yhteydenotot: koulutuskoordinaattori [sari.raisanen \[AT\] helsinki.fi](mailto:sari.raisanen@helsinki.fi) tai [att-koulutus \[AT\] postit.csc.fi](mailto:att-koulutus@postit.csc.fi).
- [Kotilava-hanke](#) / tietoasiantuntija [riitta.koikkalainen \[AT\] helsinki.fi](mailto:riitta.koikkalainen@helsinki.fi)

ATT- ja Tajua-tilannekatsauksen kokosivat kehittämisspäällikkö Esa-Pekka Keskitalo ja koulutuskoordinaattori Sari Räisänen.

Kuvat: Kansalliskirjasto 2017/ Piia Naukarinen, Susanna Eklund ja Suvi Kukkonen.
